

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี โดยจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้
3. เพื่อเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกและไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้

สมมติฐานการวิจัย

1. โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้มีวิธีการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับ “ปฏิบัติมาก”
2. โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้มีระดับการปฏิบัติงานในการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการปฏิรูปการเรียนรู้สูงกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีอยู่ 2 กลุ่ม คือ โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2544 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวน 52 โรงเรียน และโรงเรียนที่ไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2544 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวน 120 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร แต่ละกลุ่มใช้สูตรของ ทาโร ยามาน (Taro Yamane , 1967 : 919) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ	n	แทน	จำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนโรงเรียนที่เป็นประชากร
	e	แทน	ปริมาณความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

ในที่นี้กำหนดให้มีค่าเท่ากับ .05 หรือ $\pm 5\%$

ได้โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2544 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีจำนวน 46 โรงเรียน และโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2544 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวน 92 โรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสาร ตำราและงานวิจัยต่าง ๆ ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ วิธีการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในงานหลัก 6 ด้าน จำนวน 56 ข้อ โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ ปฏิบัติระดับมากที่สุด ปฏิบัติระดับมาก ปฏิบัติระดับปานกลาง ปฏิบัติระดับน้อย ปฏิบัติระดับน้อยที่สุด มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ เท่ากับ 0.45 - 0.93 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.98

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เพื่อขอหนังสืออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลนำไปแจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับทราบ

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสืออนุญาตของผู้ว่าการการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ไปขอความร่วมมือจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อแจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัดได้ทราบและให้ผู้บริหารสถานศึกษาคอยแบบสอบถาม

4.3 ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยให้ผู้บริหารโรงเรียนให้ข้อมูลตามแบบสอบถาม ใช้เวลานาน 30 นาที ต่อโรงเรียน ซึ่งการเก็บข้อมูลเก็บได้จำนวน 138 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS Version 10 For Windows ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ด้วยความถี่และร้อยละ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติในการพัฒนาความรู้ความสามารถครูผู้สอน วิเคราะห์ด้วย ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) แล้วเทียบกับเกณฑ์ระดับการปฏิบัติที่วางไว้

5.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการปฏิบัติในการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนสองประเภทโดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญไว้ที่ 0.05 ใช้สถิติทดสอบความแตกต่าง t-test (Independent)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม มี 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 โรงเรียนที่ได้คัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้

1.2 โรงเรียนที่ไม่ได้คัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้

2. ผลการวิเคราะห์วิธีการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกและไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกและไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้

2.1 ผลการวิเคราะห์วิธีการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ ในการปฏิบัติงานหลัก 6 ด้านคือ ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอนและอุปกรณ์การสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการนิเทศการศึกษา

2.1.1 วิธีการพัฒนาครูผู้สอน ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือกำกับ ดูแล ให้ครูเตรียมการสอน และทำแผนการสอน/บันทึกการสอนเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ สนับสนุนให้ครูได้แสดงผลงาน จัดนิทรรศการ

สื่อการสอน หรือ ประมวลกิจกรรมทางวิชาการ จัดให้ครูได้ประชุมปรึกษางาน โดยจัดเป็นกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เพื่อวางแผนหรือแก้ปัญหาทางวิชาการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือดำเนินการนิเทศภายใน โดยการเยี่ยมชั้นเรียน ปรึกษาหารือและให้คำปรึกษา

2.1.2 วิธีการพัฒนาครูผู้สอน ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตรมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือจัดให้ครูได้ศึกษาคู่มือครู แผนการสอนอย่างละเอียดก่อนทำบันทึกการสอน จัดให้มีเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร คู่มือครู แผนการสอนไว้ศึกษา ให้ครูได้รับความรู้เกี่ยวกับการเตรียมการสอนและจัดทำบันทึกการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือให้ครูได้รับความรู้ในการจัดเตรียมแหล่งวิทยาการท้องถิ่นให้เหมาะสม

2.1.3 วิธีการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก สร้างบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน รับผิดชอบงานร่วมกัน จัดให้ครูได้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดให้ครูได้รับความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1.4 วิธีการพัฒนาครูผู้สอนด้านสื่อการสอนและอุปกรณ์การสอนมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ส่งเสริมให้ครูใช้วัสดุในท้องถิ่น ภูมิปัญญาในท้องถิ่น ธรรมชาติแวดล้อมเป็นสื่อในการเรียนการสอน ให้ครูได้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการเลือกใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียนและท้องถิ่น ส่งเสริม สนับสนุน วัสดุอุปกรณ์สำหรับให้ครูจัดห้องหรือบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียน การสอนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดให้ครูได้รับความรู้และทักษะในการผลิต การใช้ การบำรุงรักษาสื่อการสอนและอุปกรณ์การสอนแต่ละประเภท

2.1.5 วิธีการพัฒนาครูผู้สอนด้านการวัดผลและประเมินผลมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก จัดให้ครูมีความรู้ในการกรอกแบบฟอร์มในการวัดผลประเมินผล เช่น ป.02 ป.02-2 เป็นต้น จัดให้ครูได้มีความรู้ในการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้ครูได้มีความรู้วิธีการประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนหรือเพื่อพัฒนาการสอนของตนเอง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือจัดให้ครูได้มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่องวิธีการพัฒนาครูผู้สอน

2.1.6 ด้านการนิเทศการศึกษามีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือจัดให้มีการสังเกตการสอน การเยี่ยมชั้นเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียน หรือครู

ผู้สอนด้วยกัน จัดให้มีป้ายนิเทศ แผนภูมิ เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ครูผู้สอน จัดให้มีการเสนอข่าวสารด้านการเรียนการสอน โดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารเผยแพร่ครูผู้สอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือจัดให้มีการนิเทศจากบุคคลภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์ในระดับต่าง ๆ เช่น สำนักงานการประมงศึกษาอำเภอ

2.2 ผลการวิเคราะห์วิธีการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียน เครือข่ายการเรียนรู้ ในการปฏิบัติงานหลัก 6 ด้านคือ ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอนและอุปกรณ์การสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการนิเทศการศึกษา

2.2.1 วิธีการพัฒนาครูผู้สอน ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ กำกับ ดูแล ให้ครูเตรียมการสอน และทำแผนการสอน/บันทึกการสอนเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาต่อโดยใช้เวลาราชการ ใช้เวลาบางส่วนหรือใช้เวลานอกราชการ จัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนเพื่อให้ครูได้ถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเสนอแนะแนวคิดการเขียนบทความทางวิชาการ และค้นคว้าทดลองเรื่องสื่อการสอนอย่างกว้างขวาง

2.2.2 วิธีการพัฒนาครูผู้สอน ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตรมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ จัดให้ครูได้ศึกษาคู่มือครู แผนการสอนอย่างละเอียดก่อนทำบันทึกการสอน จัดให้มีเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร คู่มือครูแผนการสอนไว้ศึกษา จดอบรม สัมมนา บรรยาย หรือชี้แจงให้ครูได้รับทราบเกี่ยวกับหลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาตามทีละดับชั้นการสอนในเนื้อหาวิชาได้เหมาะสม โดยเฉพาะเนื้อหาวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่ตนไม่ถนัดแต่จำเป็นต้องสอน

2.2.3 วิธีการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ จัดให้ครูได้รับความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ครูได้ติดตามช่วยเหลือ และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนทุกคนอย่างต่อเนื่อง จัดให้ครูได้รับความรู้และมีทักษะเกี่ยวกับวิธีการสอน ช่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่เรียนอ่อน เรียนช้า และเรียนเก่ง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียน

2.2.4 วิธีการพัฒนาครูผู้สอนด้านสื่อการสอนและอุปกรณ์การสอนมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ส่งเสริม สนับสนุน วัสดุอุปกรณ์สำหรับให้ครูจัดห้องหรือบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียน การสอน ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมฝึกอบรมสัมมนา

เกี่ยวกับเทคนิควิธีการและสื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูใช้วัสดุในท้องถิ่น ภูมิปัญญาในท้องถิ่น ธรรมชาติแวดล้อมเป็นสื่อในการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือจัดให้ครูได้รับความรู้ และทักษะในการผลิต การใช้ การบำรุงรักษาสื่อการสอนและอุปกรณ์การสอนแต่ละประเภท

2.2.5 วิธีการพัฒนาครูผู้สอน ด้านการวัดผลและประเมินผลมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ส่งเสริมให้ครูมีกระบวนการประเมิน พัฒนาการทางการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยมีหลักฐานสามารถตรวจสอบได้ จัดให้ครูได้มีการประเมิน พัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง จัดให้ครูได้มีความรู้ในการสร้างเครื่องมือ วัดผลการ เรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ให้ครูได้มีความรู้วิธีการ ประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนหรือเพื่อพัฒนา การสอนของตนเอง

2.2.6 วิธีการพัฒนาครูผู้สอน ด้านการนิเทศการศึกษามีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ จัดให้มีการนิเทศภายในเกี่ยวกับด้านวิชาการโดย ผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการสังเกตการสอน การเยี่ยมชั้นเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียน หรือครู ผู้สอนด้วยกัน จัดให้มีปายนิเทศ แผนภูมิ เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ครูผู้สอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดให้มีการเสนอข่าวสารด้านการเรียนการสอน โดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารเผยแพร่ครูผู้สอน

2.3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนที่ได้รับ คัดเลือกและ ไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้

โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติงานในการ พัฒนาความรู้ของครูผู้สอนในการปฏิรูปการเรียนรู้สูงกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้คัดเลือกเป็นโรงเรียน เครือข่ายการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งโดยรวมและทุกด้านการปฏิบัติงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดพทุมธานี สามารถอภิปรายผลจากการค้นพบ ได้สาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. วิธีการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้ง 6 ด้าน คือด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ด้าน การจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอนและอุปกรณ์การสอน ด้านการวัดผลและ ประเมินผล และด้านการนิเทศการศึกษา มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ในการวิจัยข้อ 1 คือโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้มีวิธีการพัฒนาความรู้

ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับ “ปฏิบัติมาก” อภิปรายได้ ดังนี้

1.1 วิธีการพัฒนาครูผู้สอนด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกรายการ ซึ่งในเรื่องเกี่ยวกับการสนับสนุนการเรียนการสอนนี้ สายัณห์ ฝาน้อย (2539 : 10) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่า งานที่เป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน คืองานวิชาการ เพราะการจัดการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและดำรงชีวิตอย่างสงบสุขตามนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ ดังนั้นจึงจำเป็นที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องทำทุกวิถีทางเพื่อสนับสนุนงานการเรียนการสอนของโรงเรียนดำเนินไปในวิถีทางที่ถูกต้อง บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้และมีความเป็นเลิศทางวิชาการ

และจากการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ให้ความสำคัญในการกำกับดูแลให้ครูเตรียมการสอน และทำแผนการสอน/บันทึกการสอนเป็นอันดับสูงสุด น่าจะเป็นคามที่ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2543 : 1) กล่าวถึงบทสรุปสำหรับผู้บริหารไว้ว่า ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน บทบาทของครูจะเป็นผู้วางแผนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ฉะนั้น หากครูไม่วางแผนการเรียนการสอนเสียแล้ว กระบวนการเรียนการสอนย่อมไม่มีคุณภาพและมาตรฐาน โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกกวดกระหน่ำในเรื่องนี้จึงให้ความสำคัญมากเป็นพิเศษ ส่วนการดำเนินการนิเทศภายในโดยการเยี่ยมชมชั้นเรียนปรึกษาหารือและให้คำปรึกษา เป็นวิธีการพัฒนาครูผู้สอนที่โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ปฏิบัติบ่อยกว่ารายการอื่น อาจเป็นดังผลงานวิจัยของปราโมทย์ ศรีสมบัติ (2530 : 120) พบว่า ปัญหาการนิเทศภายใน มาจากผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติการนิเทศน้อย ไม่ต่อเนื่อง และขาดการกำกับติดตามผล ซึ่งอาจเป็นปัญหามาจากกระบวนการนิเทศ

1.2 วิธีการพัฒนาด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า วิธีการพัฒนาด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตรของโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกรายการ และผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ให้ความสำคัญในการจัดให้ครูได้ศึกษาคู่มือครู แผนการสอนอย่างละเอียดก่อนทำบันทึกการสอนเป็นอันดับสูง ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าหลักสูตรเป็นตัวกำหนดว่า ผู้เรียนจะต้องรู้อะไร ทำอะไรได้ และมีคุณลักษณะอย่างไร (กระทรวงศึกษาธิการ. มปป. : 14) หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือคุณภาพของผู้จบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาหลักสูตร. 2543 : 4) ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตร ผู้สอนต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจในหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ดังความเห็นของจูไรด์น์ เอิบกมค(2544 : 86) กล่าวไว้ว่า ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทในการบริหารงานวิชาการ รองจากผู้บริหารโรงเรียน โดยมีบทบาทในการจัดการเรียน

การสอนพัฒนาคุณภาพผลผลิตทางการศึกษา โดยการนำหลักสูตรการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง สอดคล้องกับราย จันทรศักดิ์ (2535 : 170-171) และสาขัมภ์ ผาบั๊ว (2539 : 9) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนจะทำให้การปฏิบัติงานวิชาการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทั้งนี้ เป็นเพราะครูผู้สอนเป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง จึงต้องมีความรู้เรื่องหลักสูตรเป็นอย่างดี สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างสอดคล้อง และบรรลุเป้าหมายที่หลักสูตรวางไว้ มีความสามารถในการจัดแหล่งความรู้และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนินการนิเทศการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ก้าวหน้าขึ้นและครูผู้สอนเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งป็นกระบวนการที่สำคัญ ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์หลัก คือ ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และสอดคล้องกับ สุริยา อยู่สุขเจริญ (2537 : 205) ที่ศึกษาถึงความต้องการพัฒนาบุคลากรครูประจำการของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการเกี่ยวกับเอกสารหลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน หนังสือเสริมหลักสูตรไว้ศึกษาอย่างเพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของหลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน และหนังสือเสริมหลักสูตรเพราะในแต่ละปีจะมีการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อทดสอบดูว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถตรงตามหลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน เป็นต้น หรือไม่ ซึ่งอาจทำให้ครูมีความสนใจและต้องการเอกสารดังกล่าวมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเขาว์เลิศ ขวัญเมือง (2537) ที่พบว่าตามทัศนะของครูการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากคือ การที่โรงเรียนจัดคู่มือและแผนการสอนไว้ให้ครูเพื่อศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมการสอน

1.3 วิธีการพัฒนาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกรายการ ด้วยครูเป็นบุคคลสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มุ่งจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต โดยใช้สื่อที่หลากหลายในลักษณะขององค์รวมที่เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้และความสนใจของผู้เรียน คำนึงถึงการใช้สมองทุกส่วน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมเสนอกิจกรรมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน สรุปความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทั้งสมาชิกภายในกลุ่มและสมาชิกระหว่างกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้

การเรียนการสอนไม่จำเป็นต้องจำกัดตัวอยู่ในพื้นที่ห้องสี่เหลี่ยมในอาคารเป็นที่เรียนเสมอไป เพราะจะเป็นการทำให้ผู้เรียนรู้สึกเครียดกับบรรยากาศ พยายามเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียน ประเภททุ่งนา ไร่กว้าง กลางป่า ก้อนกรวด ดิน หิน ทราบดอกไม้ สายลมและวัชดุธรรมชาติให้มาก เด็กๆ จะได้เปลี่ยนใจอย่างสนุกสนานและเรียนรู้ไปพร้อมกัน (คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ : 2543) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ให้ความสำคัญในการจัดให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการ

จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม อันเป็นผลมาจากกระบวนการปฏิรูปการศึกษาข้างต้นที่มุ่งเน้นให้โรงเรียนจัดบรรยากาศ และสร้างประมวณแห่งประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนการสอนจึงมิได้มุ่งเน้นแต่การสอนวิชาการในห้องเรียน และจากผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นอีกว่า โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ยังให้ความสำคัญในการสร้างบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน รับผิดชอบงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของวิจิตร วรุดบางกูร ที่ว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิผลจะไม่แสดงพฤติกรรมการบริหารให้เห็นเพียงมิติเดียว (วิจิตร วรุดบางกูร, 2535 : 45-46) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีพฤติกรรมทั้งด้านกิจสัมพันธ์และด้านมิตรสัมพันธ์เด่นทั้งคู่ จะช่วยสร้างความผูกพัน ยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งนำไปสู่ประสิทธิผลการบริหารการศึกษา (Sergiovanni, 1990 : 19-27) นั่นคือ ก้าวสู่แบบประชาธิปไตยเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิผลเป็นอย่างมาก

1.4 วิธีการพัฒนาด้านสื่อการสอนและอุปกรณ์การสอน มีระดับการปฏิบัติระดับมาก ทุกรายการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สื่อการสอนและอุปกรณ์การสอนมีความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียนดียิ่งขึ้น ในเรื่องนี้ อุดมสิน อรรถหงษ์ (2534 : 190-191) ได้กล่าวถึงเรื่องสื่อการสอนและอุปกรณ์การสอนว่ามีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากมาย มีหลายประเภท และมีอยู่ทั่วไป เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกเนื้อหาวิชา ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนจะเลือกใช้อย่างไรให้เหมาะสม สะดวกต่อสภาพการณ์ของเนื้อหา และห้องเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้

และจากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ครูใช้วัสดุในท้องถิ่น ภูมิปัญญาในท้องถิ่น ธรรมชาติแวดล้อมเป็นสื่อในการเรียนการสอน ซึ่งอาจเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดมีลักษณะเด่นประการหนึ่ง คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญนอกจากครูแล้วยังมีผู้เกี่ยวข้องสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จหลายฝ่ายด้วยกัน แม้แต่ผู้เรียนเองก็ต้องมีส่วนร่วมอย่างจริงจังด้วย ประชาคมการเรียนรู้มีขอบข่ายครอบคลุมบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียน ภายในโรงเรียนนอกจากครูและผู้บริหาร ยังมีบุคลากรที่สนับสนุนการเรียนการสอน คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนขยายเครือข่ายสู่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ปรากฏชาวบ้าน ผู้นำชุมชน สถาบันผลิตครู หน่วยงาน องค์กร และสถานประกอบการรวมทั้งสื่อมวลชน ซึ่งล้วนแต่สามารถร่วมกันสร้างสรรค์การเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจในคุณค่าของตน และนำคุณค่านั้นมาสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ (คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543:57-58)

1.5 วิธีการพัฒนาด้านการวัดผลและประเมินผลมีระดับการปฏิบัติระดับมากทุกรายการ และให้ความสำคัญกับเรื่องการจัดให้ครูมีความรู้ในการกรอกแบบฟอร์มในการวัดผลประเมินผล เช่น ป.02 ป.02-2 เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดการประเมินผู้เรียนไว้ในมาตรา 26 ว่า “ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา” ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนจากเดิม เป็นการวัดความรู้และความจำทางด้านเนื้อหาเป็นการประเมินซึ่งมุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยต้องวัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในส่วนของกระบวนการและผลงาน ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึก และทักษะการแสดงออกทุกด้านและประเมินตามสภาพจริง ทั้งนี้สามารถประเมินระหว่างการเรียนการสอน และประเมินสรุปรวม (ลักษณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543:64-65) ดังนั้นรูปแบบและวิธีการประเมินผลจึงมีหลากหลาย ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และธรรมชาติของเนื้อหาวิชา โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้จึงให้ความสำคัญในการกรอกคะแนนที่มาจากแหล่งที่หลากหลายลงแบบฟอร์มให้มีหลักในการพิจารณาให้เป็นสากลเพื่อความสะดวกในการสร้างความเข้าใจร่วมกัน

1.6 วิธีการพัฒนาด้านการนิเทศการศึกษา มีระดับการปฏิบัติระดับมากทุกรายการ ด้วยภารกิจของการนิเทศคือการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครู เพื่อการยอมรับซึ่งกันและกัน ดังนั้น ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญในเรื่องการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนและจากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการจัดให้มีการสังเกตการสอน การเยี่ยมชมชั้นเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียน หรือ ครูผู้สอนด้วยกัน กับการจัดให้มีป้ายนิเทศ แผนภูมิ เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับ สุริยา อยู่สุขเจริญ (2537 : 207) ที่พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการพัฒนาบุคลากรสูงสุดในเรื่อง ต้องการให้มีป้ายนิเทศ เพื่อเสนอความรู้แก่ครูผู้สอนให้ได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การนำเสนอข้อมูลข่าวสารโดยใช้อุปกรณ์ดังกล่าวมีข้อดีกว่ารูปแบบอื่น ๆ คือ ป้ายนิเทศ แผนภูมิ สามารถสร้างจุดสนใจให้แก่ผู้พบเห็น การศึกษาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ กระทำได้สะดวกรวดเร็ว ได้ความคิดรวบยอดในความรู้ที่นำเสนอได้ในเวลาสั้น และมีความลงทุน สามารถกลับมาศึกษาทบทวนใหม่ได้ เหมาะสมสำหรับใช้ในโรงเรียนซึ่งมีบุคลากรมาก ใช้งบประมาณดำเนินการค่อนข้างต่ำ รวมทั้งปรับเปลี่ยนข้อมูลได้ง่าย

2. การเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกและไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกและไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้พบว่าโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็น

โรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้มีระดับการปฏิบัติงานในการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการเรียนรู้สูงกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาารายด้านปฏิบัติงานหลัก 6 ด้าน พบว่า มีระดับการปฏิบัติงานสูงกว่าทุกด้าน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ภายหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ได้ก่อให้เกิดกระแสการตื่นตัวครั้งใหญ่ของครูอาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งหลาย เพราะนับแต่นี้ไป การศึกษาของประเทศต้องมีการปฏิรูปปรับเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ไปสู่การจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้ คุณธรรม และ จัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุดเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาลักษณะของคนไทยที่พึงปรารถนา คือ ดี เก่ง และมีความสุข ปรากฏสัมฤทธิ์ผล โดยเฉพาะโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ มีความตื่นตัวที่จะปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวปฏิรูปได้ทันทั่วถึง จึงพัฒนาองค์กรทั้งระบบอย่างทันทั่วถึงตามแนวเอกสารการปฏิรูปต่าง ๆ ที่มีนามากมายหลายกระแส (คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ . 2543 : 1) ประกอบกับโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ มีภาวะมุ่งมั่นในตัวของผู้บริหารโรงเรียนสูงจึงส่งผลให้มีพฤติกรรมการบริหารแบบมุ่งมั่นตามไปด้วย ดังที่ประสิทธิ์ สาระสันต์ (2542 : 104) ได้ศึกษาพบว่า จากพฤติกรรมการบริหารด้านภาวะผู้นำ 3 แบบ คือ แบบมุ่งมั่น แบบมุ่งสัมพันธ์ และแบบมุ่งสถานการณื ปรากฏว่ามีเพียง 2 แบบ คือ แบบมุ่งมั่น และแบบมุ่งสถานการณื ที่สามารถเข้าอยู่ใน สัมการจายนระหว่างกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนดีเด่นและไม่ดีเด่น โดยแบบมุ่งมั่นมีความสำคัญสูงกว่าแบบมุ่งสถานการณื ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กูดฮาร์ท (Goodhart,1990 : 2214) ที่พบว่า พฤติกรรมผู้นำของครูใหญ่ด้านมุ่งมั่นสามารถอธิบายประสิทธิผลของโรงเรียนได้อย่างมี นัยสำคัญ ตลอดจนของ สุดาวัลย์ โสตะจินดา (2536 : 72-75) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ และความพึงพอใจในงาน กับความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ พบว่า พฤติกรรมผู้นำด้านมุ่งมั่น เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีต่อความสำเร็จในการบริหารงาน ทั้งนี้อาจจะมีสาเหตุเนื่องมาจากว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีนโยบายให้ผู้บริหาร โรงเรียนประกันคุณภาพผลผลิตทางการศึกษา โดยดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหลักของโรงเรียนคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เป็นความรับผิดชอบที่สำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 6-8) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่จึงจำเป็นต้องมีพฤติกรรมบริหารที่มุ่งเน้นผลงานเหนือสิ่งอื่นใด และเน้นความสำเร็จของงานด้วยการประสานงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย

3. การวิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างของวิธีการพัฒนาครูผู้สอนในวิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก และน้อยที่สุดของโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกและไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้

จากผลการศึกษาวิธีพัฒนาครูผู้สอนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก และวิธีพัฒนาครูผู้สอนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกและไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกและไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้มีวิธีเน้นในการพัฒนาครูผู้สอนในแต่ละด้านแต่ละประเด็นในปริมาณแตกต่างกัน และให้ความสำคัญกับวิธีพัฒนาแต่ละประเด็นภายในแต่ละด้านแตกต่างกัน นั่นคือ โรงเรียนทั้ง 2 ประเภทมีมุมมองในวิธีการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเป็นผลตามทฤษฎีของ วังสัจนุสรโรจน์ (2535 : 95) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างในพฤติกรรมมนุษย์ ที่สัมพันธ์กับการทำงาน เมื่อปฏิบัติงานในเรื่องเดียวกัน และยังคงส่งผลต่อระดับของผลงานแตกต่างกัน คือ การศึกษา ประสบการณ์ และวิสัยทัศน์ ซึ่งเหล่านี้เป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวบุคคลที่สำคัญ

การศึกษาในที่นี้ หมายถึง การศึกษา เรียนรู้กระแสแห่งความรู้ที่มีมาในรูปแบบต่างๆ มากมายหลายกระแสในช่วงแห่งการปฏิรูปการศึกษานี้ ประกอบกับประสบการณ์ในการบริหาร จึงส่งผลถึงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทางความรู้ ความคิดสูง ย่อมสามารถบริหารงานได้ดีกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย โดยเฉพาะสามารถเผชิญปัญหา ป้องกันปัญหาและแก้ไขปัญหาลงมือได้ดีกว่า (เสนาะ คิยาวั, 2534 : 200) ประสบการณ์มีความสำคัญมากในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน การได้ผ่านงานมามากย่อมจะมีความรอบรู้มากกว่าคนที่ไม่เคยผ่านงานนั้น ๆ มาก่อน งานประจำก็ดี งานปกครองก็ดี ต้องการการทำความเข้าใจทั้งสิ้น การเรียนรู้ ประสบการณ์ และวิสัยทัศน์ ช่วยให้เข้าใจปัญหาและสถานการณ์ตามความเป็นจริงดีขึ้นจึงสามารถหาทางเลือกตัดสินใจได้ดีขึ้น (พนัส หันนาคินทร์, 2524 : 66)

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้สรุปได้ว่า เมื่อนำเอาทั้งการศึกษาและประสบการณ์ในการบริหารมาผสมผสานกันย่อมจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริหารที่แตกต่างกันมากยิ่งขึ้นโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่าย จึงน่าจะตระหนักและให้ความสำคัญต่อการรับรู้ข่าวสาร สารความรู้ต่างๆ และประมวลประสบการณ์ในการบริหารสูงกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ เมื่อความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกต่างกัน มุมมองที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จย่อมแตกต่างกัน ส่งผลให้การมองวิธีการที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จแตกต่างกันไปด้วย

ดังนั้นสรุปผลของการวิจัยได้ว่า โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้มีวิธีการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับ “ปฏิบัติมาก” และโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้มีวิธีการพัฒนาครูผู้สอนแต่ละด้านแต่ละประเด็นในปริมาณต่างกัน และให้ความสำคัญกับแต่ละประเด็นภายในแต่ละด้านแตกต่างจากโรงเรียนที่ไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากวิจัยในครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่สามารถนำไปประกอบการพิจารณาการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

1. ควรนำวิธีการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน

2. ควรมีการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนทัศนคติ ความรู้ ความคิด ในคณะผู้บริหารเพื่อเป็นการกระตุ้น ช่วยเหลือ ชี้แนะให้เกิดแนวความคิด และวิถีทางที่จะพัฒนาองค์กรของตนอย่างเป็นระบบ
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยนี้จึงขอเสนอแนะว่า ควรมีการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนดีเด่นอื่น ๆ เช่น โรงเรียนพระราชทาน กับโรงเรียนที่ไม่ได้รับรางวัลพระราชทาน ในสังกัดหน่วยงานอื่น ๆ เพิ่มเติม เพราะว่ามีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา เช่น สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานบริหารการศึกษาท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อเป็นการยืนยันวิธีการพัฒนาครูผู้สอนที่ประสบความสำเร็จ อีกทั้งเป็นการเปรียบเทียบรูปแบบของวิธีการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนต่างสังกัดด้วย